Från: "noreply.utskick@regionstockholm.se" <noreply.utskick@regionstockholm.se>
Skickat: Thu, 2 Oct 2025 12:40:33 +0100
Till: registrator.rlk@regionstockholm.se
Ämne: Remissvar på Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen – granskningshandling (Diarienummer: RS2025-0095):
Bilagor: Remissvar från PRO Stockholms län på granskningsförslag Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen.pdf
Categories: A

Remissvar på Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen – granskningshandling (Diarienummer: RS2025-0095) :

Förnamn :

Efternamn :

E-postadress :

Vilken organisation tillhör du? : PRO Stockholms län

Vilken typ av organisation tillhör du? : Intresseorganisation

Kapitel 1 - Regional utveckling skapar vi tillsammans : Inga synpunkter

Kapitel 2 - Stockholmsregionens förutsättningar : Den tydligaste förändringen i den demografiska utvecklingen i vårt län är att antalet äldre personer ökar snabbt och att det är den äldre befolkningen som ökar i andel. Det är en styrka om den tas tillvara, men skapar samtidigt utmaningar. PRO efterlyste att detta skulle uppmärksammas mer i regionplanen, med förslag om hur regionen tillsammans med kommunerna ska kunna säkerställa goda livsbetingelser på äldre dar. Detta perspektiv behöver vara med i avsnittet om våra samhällsutmaningar (sid 11).
Vi noterar att det i avsnittet Stockholmsregionens styrkor framhålls värdet av vad som benämns ”yngre äldre” (under 100 år?) Det är viktigt att regionen kan ta tillvara den stora resurs som den äldre befolkningen utgör med all den kompetens och livserfarenhet som finns hos oss, såväl ”yngre” som ”äldre” äldre. Det är en bra inriktning, det är alltför lätt att tänka, som regionplanen gör på sidan 12, ”det ökade antalet äldre är en utmaning när det gäller vårdbehov och kompetensförsörjning”. Nog så sant, men bara en del av bilden. Den bygger på tanken att vara äldre är lika med sjuk och ha olika funktionsnedsättningar. För de flesta som fyllt 65 är det inte så.
Generellt anser PRO att regionplanen måste belysa vad som krävs för att hantera den påtagliga demografiska förändringen med en dramatisk ökning av antalet personer 80 år och äldre. Planen behöver utifrån det perspektivet bättre belysa
• behovet av bostäder som är funktionella och samtidigt möjliga för även pensionärer med låga pensioner att efterfråga,
• inriktningen för kollektivtrafik och färdtjänst som möjliggör för äldre personer att fortsätta att vara aktiva,
• hur hälso- och sjukvården ska kunna byggas ut och bemannas

Kapitel 3 - Vår vision: Europas mest attraktiva och hållbara storstadsregion – att bo, leva och verka i : Inga synpunkter

Kapitel 4 - Mål för Stockholmsregionens utveckling : PRO instämmer i de mål som redovisas för regionens utveckling (sidorna 17–20). Att mål 1 år att Stockholmsregionen år 2045 inte har några nettoutsläpp av växthusgaser är en bra prioritering. Klimat- och miljöfrågorna är avgörande för vår framtid. Vi äldre vill lämna över en planet där livets fortbestånd och den biologiska mångfalden är tryggad och klimatkrisen avvärjd. Allt som kan bidra till det måste genomföras.

Mål 4, Hållbart transportsystem

PRO instämmer i prioriteringen av kollektivtrafik och framkomligheten för gående och cyklister. Många äldre har inte bil och då blir en god kollektivtrafik viktig. Närheten till hållplatser och beaktande av tillgängligheten till hållplatserna är viktig, i enlighet med konceptet Hela resan. Flexibel trafik som ger en god täckning även i glesbygd bör också nämnas i planen.

Taxorna för kollektivtrafiken ska utformas så att de inte missgynnar de som bor glest och har långa avstånd till Stockholm. Nuvarande regel för övergångstid är för kort och innebär att de som bor i Norrtälje, Värmdö, Ekerö och Södertälje kommuner inte kan anses ha rättvisa taxor. Målet måste vara lika villkor för alla vid resor inom kollektivtrafiken.

Mål 5, bostadsförsörjningen

Vad gäller mål 5 om bostadsförsörjningen vill PRO upprepa det vi skrev i vårt svar på samrådsförslaget.

Det föreslagna målet att bostadsförsörjningen möter invånarnas behov och förutsättningar" (sidan 27) bör kompletteras med "i olika livssituationer och åldrar". Det finns en risk med formuleringar som "invånare" att det leder tankarna till att alla har samma behov av bostad. Behovet för unga som bildar familj är en annan än för änkan som fyllt 80 och behöver en ny bostad för att bara ta ett exempel.

Resultatmålet 5.1, "antalet tillkommande bostäder motsvarar det demografiska behovet", är alltför allmänt hållet. Det som anges i beskrivningen av målet är befolkningstillväxt, inte den påtagliga förändringen av åldersstrukturen i länet.

I den samlade bedömningen (sid 104) anges "avseende sociala konsekvenser bedöms den regionala utvecklingsplanen i stort bidra till god måluppfyllelse. Bedömningskriterier som berör vardagsliv, levande samhällen, mobilitet, tillgänglighet, inkludering, trygghet och social sammanhållning överensstämmer väl med målsättningar och inriktningar i planen. Som bedömningsgrund inom inkludering, trygghet och social sammanhållning ingår stadsutvecklingspolitiska mål som lyfter att städer ska vara inkluderande och tillgängliga för alla, oavsett bakgrund, kön, ålder eller funktionsnedsättning." Eftersom regionplanen är, och måste vara, på en övergripande nivå så är det svårt att säkert bedöma om detta stämmer. PRO upprepar därför i bilaga det vi framförde i vårt yttrande om samrådsförslaget om tillgängliga bostäder, närhet till service och till grönområden

Mål 7, Folkhälsan

I avsnittet om folkhälsa (sid 30) nämns vikten av goda livsvillkor och lika möjligheter. PRO vill påminna om hur utveckling en av vården inom ramen för God och nära vård påverkar de anhöriga. Många anhöriga har redan ett alltför stort omsorgsansvar vilket påverkar hälsan negativt. Detta måste beaktas i regionens planering för god hälsa för alla och alltid belysas i förändringar i strukturen för hälso- och sjukvården.

Mål 11, kompetensförsörjning
Målen om en god kompetensförsörjning, attraktiva utbildningar och en inkluderande arbetsmarknad är ju okontroversiella. Dock vill PRO påpeka att resultatmålet 11.1, rekrytera internationell talang och spjutkompetens, behöver kompletteras. Vi vet att hälso- och sjukvården liksom äldreomsorgen bärs upp av engagerade och kunniga medarbetare med rötter i andra länder. Regionen behöver verka för att underlätta för rekrytering av medarbetare från andra länder. Regionen behöver ta vara på de som kommer till vårt land för att söka skydd från förföljelse eller krig. Regionen kan med fördel ta ett regionalt samordningsansvar för att en god språkutbildning kan ges.

Kapitel 5 - Stockholmsregionens rumsliga inriktning : Lokaliseringen av ny bebyggelse är viktig för oss äldre. Inriktningen på en sammanhållen bebyggelse med närhet och tillgänglighet (sid 41) är bra. Närhet till service och god kollektivtrafik blir allt viktigare i takt med att vi åldras. En mer koncentrerad bebyggelse ger också möjlighet att bevara grönområden, en viktig resurs för oss äldre. Det är också värdefullt att servicen i glesbygd uppmärksammas (sid 55). Medelåldern där är ofta hög och kollektivtrafik och serviceutbudet bristfälligt.
På flera ställen i regionplanen nämns värdet av de gröna sambanden/gröna kilarna. PRO instämmer men lika viktigt är att värna om de gröna områden som finns bostadsnära. Det är väl belagt att det är hälsosamt – och omtyckt – att ha nära till natur att ströva i. Särskilt viktigt för barn och för äldre personer, två åldersgrupper där närområdet är där man tillbringar sin mesta tid. Detta måste beaktas när befintliga bostadsområden ska förtätas och bör finnas med, exempelvis under avsnittet Fem rumsliga principer (sid 41 f).

Kapitel 6 - Så går vi från ord till handling : Inga synpunkter

Kapitel 7 - Hur den regionala utvecklingsplanen förhåller sig till internationella, nationella och regionala mål : Inga synpunkter

Kapitel 8 - Den regionala utvecklingsplanens konsekvenser från ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt perspektiv : Inga synpunkter

Bilaga 1 - Demografiskt bostadsbehov i Stockholmsregionen 2022-2060 : Bra grund som alla kommuner bör förhålla sig till

Bilaga 2 - Hållbarhetsbedömning med strategisk miljöbedömning av regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen : Inga synpunkter

Bilaga 3 - Långsiktiga utvecklingsbehov av transportsystemet i stockholmsregionen : Inga synpunkter

Bilaga 4 - Riksintressen i regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen : Inga synpunkter

Övrigt :

Bifoga fil : Remissvar från PRO Stockholms län på granskningsförslag Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen.pdf

Version 2025-09-29

Bilaga till synpunkter från PRO Stockholms län på Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, granskningsförslag diarienummer RS 2025–0095

Denna sammanställning av PRO Stockholms läns synpunkter är en bilaga till det som redovisas i anvisat formulär.

Inledning

PRO Stockholms län har fått granskningsförslaget till ny regional utvecklingsplan på remiss.

I vårt yttrande över samrådsförslaget begränsade PRO sig till följande frågor

- behovet av tillgängliga och bra bostäder som fungerar livet ut,
- en kollektivtrafik som möter äldre personers behov
- vikten av närhet till service och grönområden.

Vi gör samma avgränsning i detta yttrande.

Den demografiska förändringen behöver belysas bättre

Den tydligaste förändringen i den demografiska utvecklingen i vårt län är att antalet äldre personer ökar snabbt och att det är den äldre befolkningen som ökar i andel. Det är en styrka om den tas tillvara, men skapar samtidigt utmaningar. PRO efterlyste att detta skulle uppmärksammas mer i regionplanen, med förslag om hur regionen tillsammans med kommunerna ska kunna säkerställa goda livsbetingelser på äldre dar. Detta perspektiv behöver vara med i avsnittet om våra samhällsutmaningar (sid 11).

Vi noterar att det i avsnittet Stockholmsregionens styrkor framhålls värdet av vad som benämns ”yngre äldre” (under 100 år?) Det är viktigt att regionen kan ta tillvara den stora resurs som den äldre befolkningen utgör med all den kompetens och livserfarenhet som finns hos oss, såväl ”yngre” som ”äldre” äldre. Det är en bra inriktning, det är alltför lätt att tänka, som regionplanen gör på sidan 12, ”det ökade antalet äldre är en utmaning när det gäller vårdbehov och kompetensförsörjning”. Nog så sant, men bara en del av bilden. Den bygger på tanken att vara äldre är lika med sjuk och ha olika funktionsnedsättningar. För de flesta som fyllt 65 är det inte så.

Generellt anser PRO att regionplanen måste belysa vad som krävs för att hantera den påtagliga demografiska förändringen med en dramatisk ökning av antalet personer 80 år och äldre. Planen behöver utifrån det perspektivet bättre belysa

- behovet av bostäder som är funktionella och samtidigt möjliga för även pensionärer med låga pensioner att efterfråga,
- inriktningen för kollektivtrafik och färdtjänst som möjliggör för äldre personer att fortsätta att vara aktiva,
- hur hälso- och sjukvården ska kunna byggas ut och bemannas.

Målen

PRO instämmer i de mål som redovisas för regionens utveckling (sidorna 17–20). Att mål 1 år att Stockholmsregionen år 2045 inte har några nettoutsläpp av växthusgaser är en bra prioritering. Klimat- och miljöfrågorna är avgörande för vår framtid. Vi äldre vill lämna över en planet där livets fortbestånd och den biologiska mångfalden är tryggad och klimatkrisen avvärjd. Allt som kan bidra till det måste genomföras.

Mål 4, Hållbart transportsystem

PRO instämmer i prioriteringen av kollektivtrafik och framkomligheten för gående och cyklister. Många äldre har inte bil och då blir en god kollektivtrafik viktig. Närheten till hållplatser och beaktande av tillgängligheten till hållplatserna är viktig, i enlighet med konceptet Hela resan. Flexibel trafik som ger en god täckning även i glesbygd bör också nämnas i planen.

Taxorna för kollektivtrafiken ska utformas så att de inte missgynnar de som bor glest och har långa avstånd till Stockholm. Nuvarande regel för övergångstid är för kort och innebär att de som bor i Norrtälje, Värmdö, Ekerö och Södertälje kommuner inte kan anses ha rättvisa taxor. Målet måste vara lika villkor för alla vid resor inom kollektivtrafiken.

Mål 5, bostadsförsörjningen

Vad gäller mål 5 om bostadsförsörjningen vill PRO upprepa det vi skrev i vårt svar på samrådsförslaget.

Det föreslagna målet att bostadsförsörjningen möter invånarnas behov och förutsättningar" (sidan 27) bör kompletteras med "i olika livssituationer och åldrar". Det finns en risk med formuleringar som "invånare" att det leder tankarna till att alla har samma behov av bostad. Behovet för unga som bildar familj är en annan än för änkan som fyllt 80 och behöver en ny bostad för att bara ta ett exempel.

Resultatmålet 5.1, "antalet tillkommande bostäder motsvarar det demografiska behovet", är alltför allmänt hållet. Det som anges i beskrivningen av målet är befolkningstillväxt, inte den påtagliga förändringen av åldersstrukturen i länet.

Lokaliseringen av ny bebyggelse är viktig för oss äldre. Inriktningen på en sammanhållen bebyggelse med närhet och tillgänglighet (sid 41) är bra. Närhet till service och god kollektivtrafik blir allt viktigare i takt med att vi åldras. En mer koncentrerad bebyggelse ger också möjlighet att bevara grönområden, en viktig resurs för oss äldre. Det är också värdefullt att servicen i glesbygd uppmärksammas (sid 55). Medelåldern där är ofta hög och kollektivtrafik och serviceutbudet bristfälligt.

I den samlade bedömningen (sid 104) anges "avseende sociala konsekvenser bedöms den regionala utvecklingsplanen i stort bidra till god måluppfyllelse. Bedömningskriterier som berör vardagsliv, levande samhällen, mobilitet, tillgänglighet, inkludering, trygghet och social sammanhållning överensstämmer väl med målsättningar och inriktningar i planen. Som bedömningsgrund inom inkludering, trygghet och social sammanhållning ingår stadsutvecklingspolitiska mål som lyfter att städer ska vara inkluderande och tillgängliga för alla, oavsett bakgrund, kön, ålder eller funktionsnedsättning." Eftersom regionplanen är, och måste vara, på en övergripande nivå så är det svårt att säkert bedöma om detta stämmer. PRO upprepar därför nedan det vi framförde i vårt yttrande om samrådsförslaget om tillgängliga bostäder, närhet till service och till grönområden.

Bra bostäder

Två tredjedelar av pensionärerna bor i hus där de måste kunna gå i trappor. Efterhand, och ofta först i åttioårsåldern, kommer behovet att flytta. Men vart? Det måste finnas alternativ som är möjliga för alla. Den som säljer sin skuldfria villa har valmöjligheter – men inte den som valt att som pensionär bosätta sig i sommarstugan för då räcker pengarna från försäljningen inte till. Änkan som bor tre trappor upp i ett trevåningshus beviljas inte lån till en bostadsrätt. Hon godkänns inte av hyresvärdarna eftersom hon har för låg inkomst. Hon riskerar att bli fånge i sitt eget hem. Detta är förvisso främst

ett statligt och kommunalt ansvar, men en regional utvecklingsplan måste behandla denna viktiga fråga och ha en regional strategi.

Lika viktigt som det är med nytillskott av bostäder som lämpar sig för äldre personer att flytta till är att ha *en strategi för den befintliga bebyggelsen*. Det finns idag ingen kunskap i regionen om hur många lägenheter som finns i trevåningshus som saknar hiss och inte heller i hus som visserligen har hiss men där hissen stannar en halvtrappa upp. Det är en kunskap som behöver finnas på både kommunal och regional nivå.

Det finns skäl som PRO ser det att i den regionala utvecklingsplanen peka på möjligheterna att få in hiss i trevåningshusen och bygga på dessa hus med ytterligare våning. Erfarenheter kan dras från den senaste stora satsningen, den som Stockholms stad gjorde med start under slutet av 1980-talet i vissa av den äldre ytterstadens stadsdelar. Oss veterligt har knappt något hänt sedan dess. För oss är hissen en frihetssymbol!

Ett första steg är att regionen och kommunerna gemensamt skapar en god överblick över hur äldre personer bor och hur utbudet ser ut av tillgängliga bostäder. Det kan vara en kunskapsbank för kommuner, fastighetsägare och byggherrar. Det ger också regeringen en bild av vilka åtgärder som måste vidtas på nationell nivå för ett ökat bostadsbyggande av lägenheter som alla har råd att efterfråga.

Det är en sådan kartläggning kommer till i närtid, och att pensionärsorganisationerna får medverka. Utan kartläggning ingen kunskap om vilka bostäder som behövs. Det är särskilt de äldre som får bära den mänskliga kostnaden för en senkommen planering, då väl tillgängliga bostäder saknas och en del inte kan ta sig ut eller in på grund av trappor. Behovet av bra och funktionella bostäder kommer att öka i takt med den demografiska förändringen oavsett om befolkningsökningen avtar eller ej.

Vår region måste fungera för alla åldrar, vara en trygg miljö där människor möts över ålders- och kulturella gränser. En inkluderande och jämlik region. En region där äldres erfarenheter tas tillvara och kommer till användning.

Alla ska ha råd att bo

I delmål 5.2 att bostadsbristen i Stockholmsregionen ska minska anges bland annat ”att sänka trösklarna på bostadsmarknaden så att fler får tillgång till goda bostäder som svarar mot hushållets behov och förutsättningar”. PRO ser med stort bekymmer på att en stor andel av våra medlemmar inte har råd att flytta till den bostad de egentligen skulle behöva. Likaså att det är svårt att rekrytera personal till äldreomsorgen eftersom det inte finns bostäder som de har råd med. Detta är en stor utmaning som måste lösas av stat, region och kommuner gemensamt.

Närhet till service

Många av våra medlemmar har behov av närhet till viktig service som dagligvarubutik, apotek och vårdcentral. Många har inte bil och behöver därför en bra kollektivtrafik och, allra helst, ha promenadavstånd till servicen. En utarmad närservice genom stora köpcentra är dåligt för våra medlemsgrupper. Det krävs kraftfulla styrmedel för att vända utvecklingen rätt och stärka närservicen. PRO saknar förslag om sådana i regionplanen.

Närhet till grönområden

På flera ställen i regionplanen nämns värdet av de gröna sambanden/gröna kilarna. PRO instämmer men lika viktigt är att värna om de gröna områden som finns bostadsnära. Det är väl belagt att det är hälsosamt – och omtyckt – att ha nära till natur att strövа i. Särskilt viktigt för barn och för äldre personer, två åldersgrupper där

närområdet är där man tillbringar sin mesta tid. Detta måste beaktas när befintliga bostadsområden ska förtätas och bör finnas med, exempelvis under avsnittet Fem rumsliga principer (sid 41 f).

Mål 7, Folkhälsan

I avsnittet om folkhälsa (sid 30) nämns vikten av goda livsvillkor och lika möjligheter. PRO vill påminna om hur utveckling en av vården inom ramen för God och nära vård påverkar de anhöriga. Många anhöriga har redan ett alltför stort omsorgsansvar vilket påverkar hälsan negativt. Detta måste beaktas i regionens planering för god hälsa för alla och alltid belysas i förändringar i strukturen för hälso- och sjukvården.

Mål 11, kompetensförsörjning

Målen om en god kompetensförsörjning, attraktiva utbildningar och en inkluderande arbetsmarknad är ju okontroversiella. Dock vill PRO påpeka att resultatmålet 11.1, rekrytera internationell talang och spjutkompetens, behöver kompletteras. Vi vet att hälso- och sjukvården liksom äldreomsorgen bärs upp av engagerade och kunniga medarbetare med rötter i andra länder. Regionen behöver verka för att underlätta för rekrytering av medarbetare från andra länder. Regionen behöver ta vara på de som kommer till vårt land för att söka skydd från förföljelse eller krig. Regionen kan med fördel ta ett regionalt samordningsansvar för att en god språkutbildning kan ges.

Curt Hansson

Ordförande PRO Stockholms län